

**Stockholms
stad**

Stadsledningskontoret
Exploateringskontoret
Fastighetskontoret
Stadsbyggnadskontoret
Kulturförvaltningen/Stadsmuseet
Utbildningsförvaltningen
Miljöförvaltningen
Trafikkontoret
Norrmalms stadsdelsförvaltning

Geme

BILAGA 1
Till HJUH 2016-12-05
Dnr E2015-03672

Dnr T2015-03117-4
Dnr 5.1-684/2016
Sida 1 (8)
2016-11-10

Handläggare
Stadsledningskontoret
Anton Västberg
Telefon: 08-508 293 05

Till
Kommunstyrelsen

Exploateringskontoret
Kajsa Ek
Telefon: 08-508 264 86

Fastighetskontoret
Sassan Sanjari
Telefon: 08-508 270 89

**Kulturförvaltningen/
Stadsmuséet**
Klara Johansson
Telefon: 08-508 317 32

Stadsbyggnadskontoret
Jenny Kihlberg
Telefon: 08-508 273 79

Utbildningsförvaltningen
Agneta Brändström
Telefon: 08-508 33 864

Miljöförvaltningen
Johan Rosén
Telefon: 08-508 289 14

Trafikkontoret
Anne Kemmler
Telefon: 08- 508 263 45

**Norrmalms
stadsdelsförvaltning**
Leila Massih
Telefon: 08-508 093 06

Kompletterande samråd gällande tunnelbana till Arenastaden

Remiss från förvaltningen för utbyggd tunnelbana,
Stockholms läns landsting

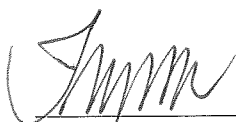
Stadsledningskontoret
Stadsutvecklingsavdelningen

Stadshuset
Ragnar Östbergs plan 1
105 35 Stockholm
Telefon 08-508 29 305
Växel 08-508 29 000
kommunstyrelsen@stockholm.se
stockholm.se

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar följande.

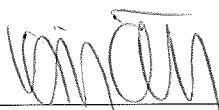
1. Som svar på remissen "Kompletterande samråd gällande tunnelbana till Arenastaden" hänvisas till vad som anförs i stadsledningskontorets, exploateringskontorets, fastighetskontorets, kulturförvaltningen/stadsmuseets, stadsbyggnadskontorets, utbildningsförvaltningens, miljöförvaltningens, trafikkontorets och Norrmalms stadsdelsförvaltnings gemensamma tjänsteutlåtande.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

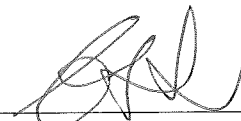
Ingela Lindh
Stadsdirektör

Håkan Falk
Förvaltningschef
Exploateringskontoret

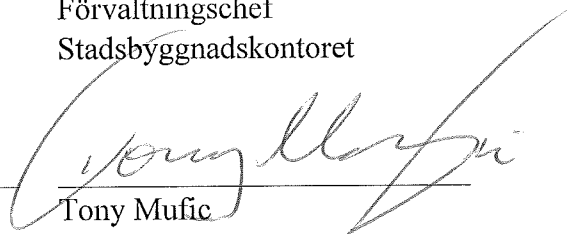
Åsa Öttenius
Förvaltningschef
Fastighetskontoret

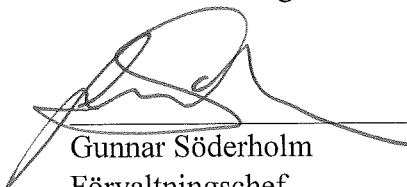
Anette Scheibe Lorentzi
Förvaltningschef
Stadsbyggnadskontoret

Robert Olsson
Förvaltningschef
Kulturförvaltningen

Tony Mufic
Förvaltningschef
Utbildningsförvaltningen

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Jonas Eliasson
Förvaltningschef
Trafikkontoret

Johanna Engman
Förvaltningschef
Norrmalms stadsdelsförvaltning

Sammanfattning

Förvaltningen för utbyggd tunnelbana har bett Stockholms Stad m.fl. att yttra sig om de förändringar som åtgärds- och optimeringsarbetet medfört för Gula linjen mellan Odenplan och Arenastaden, via Hagastaden. Samrådet omfattar järnvägsplan enligt lagen om byggande av järnväg (SFS 1995:1649) samt tillståndsansökan enligt 11 kap i miljöbalken (1998:808).

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, kulturförvaltningen/stadsmuséet, stadsbyggnadskontoret, utbildningsförvaltningen, miljöförvaltningen, trafikkontoret och Norrmalms stadsdelsförvaltning är positiva till en utbyggnad av tunnelbanan. Staden deltar aktivt i detta arbete och anser att utbyggnaden av tunnelbanan är mycket viktig för såväl staden som regionen.

FUT har genomfört kontinuerliga samråd med kontoren genom att hålla delprojektstyrelser och arbetsmöten om tunnelbanans gula linje där representanter från kontoren deltar.

Synpunkterna redovisade nedan avser de kompletteringar och förändringar som skett sedan tidigare samråd. I övrigt kvarstår tidigare framförda samrådssynpunkter i stadens remissvar daterat den 22 december 2015 (Dnr 123-1929/2015), se bilaga 1.

Bakgrund

I december 2014 slöts ett huvudavtal inklusive tre delprojektavtal om utbyggnad av tunnelbana och ökad bostadsutbyggnad i Stockholms län inom ramen för 2013 års Stockholmsförhandling mellan staten, Stockholms läns landsting (SLL), Stockholms stad, Nacka kommun, Solna stad och Järfälla kommun.

Utrednings- och projekteringsarbetet för tunnelbaneutbyggnaden drivs av SLL med medverkan från kommunerna. Finansieringen av projektet sker via projektmedel som är de medel som parterna i uppgörelsen förbundit sig att tillskjuta för genomförandet av projektet.

Under hösten 2015 hölls ett samråd gällande var tunnelbanan planeras att byggas, hur bygget skulle gå till och vilken påverkan arbetena har på omgivningen. Samrådet var en del av arbetet med att ta fram järnvägsplan och tillståndsansökan enligt miljöbalken.

Våren 2016, inledde förvaltningen för utbyggd tunnelbana (FUT) ett åtgärds- och optimeringsarbete. Arbetets målsättning var att kostnadseffektivisera utbyggnaden, vilket har föranlett vissa förändringar i den föreslagna anläggningen.

Övergripande har samtliga anläggningar, konstruktioner och driftutrymmen setts över och nya lösningar har medfört att utrymmen minskats ned. Stationerna kommer exempelvis inte att inrymma separata butiksytor, vilket tidigare presenterats.

Det tidigare förslaget omfattade ett tredje spår vid Odenplan. Nu planerar man istället att ansluta till Gröna linjens befintliga spår väster om Odenplan. Anläggandet av ett tredje spår hade medfört att stora delar av Odenplan behövt grävas upp under byggtiden, vilket nu kan undvikas. Den planerade nya stationsentrén vid Västmannagatan byggs inte heller. För att ansluta till Gröna linjens befintliga tunnlar kommer bergtunnlar att drivas vilket kommer att generera stomljud.

Ärendet

Förvaltningen för utbyggd tunnelbanan har bett Stockholms Stad yttra sig om de förändringar som åtgärds- och optimeringsarbete medfört. Samrådet omfattar järnvägsplan enligt lagen om byggande av järnväg (SFS 1995:1649) samt tillståndsansökan enligt 11 kap i miljöbalken (1998:808). Även de konsekvenser som den nya anläggningen bedöms få på miljön och omgivningen under tunnelbanans bygg- och driftskede presenteras.

Förvaltningen för utbyggd tunnelbana genomför detta kompletterande samråd för att ge information om och få in synpunkter på de förändringar som skett sedan förra samrådet.

Samrådsperioden pågår mellan den 26 oktober och den 15 november. Yttrandet från Stockholms stad skall ha inkommit till FUT senast den 15 november. Stockholms stad har dock begärt förlängd remisstid/yttrandetid som FUT godkänt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, kulturförvaltningen/stadsmuseet, stadsbyggnadskontoret, utbildningsförvaltningen, miljöförvaltningen, trafikkontoret och Norrmalms stadsdelsförvaltning.

Ärendet har även samordnats med kyrkogårdsförvaltningen.

Kontorens synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, kulturförvaltningen/stadsmuséet, stadsbyggnadskontoret, utbildningsförvaltningen, miljöförvaltningen, trafikkontoret och Norrmalms stadsdelsförvaltning är positiva till att en utbyggnad av tunnelbanan sker. Staden deltar aktivt i detta arbete och anser att utbyggnaden av tunnelbanan är mycket viktig för såväl staden som regionen.

FUT har genomfört kontinuerliga samråd med kontoren genom att hålla delprojektstyrelser och arbetsmöten om tunnelbanans nya linje från Odenplan, via Hagastaden, till Arenastaden. Kontoren har därmed kunnat lämna synpunkter under projektets gång.

Vad avser de kompletteringar och förändringar som skett sedan tidigare plansamråd har kontoren synpunkter enligt nedan. I övrigt kvarstår tidigare framförda samrådssynpunkter i stadens remissvar daterat 22 december 2015 (Dnr 123-1929/2015), se bilaga 1.

För stadens del av Gula linjen har omfattande förändringar skett i projektet sedan tidigare samrådsförslag, vilket övergripande sett innebär en mer begränsad påverkan på bland annat miljö och hälsa framförallt i byggskedet. Risk för stomljud, vibrationer med mera i driftsskedet kvarstår dock och ett antal frågor har tillkommit med det reviderade samrådsförslaget.

Den största förändringen har skett vid Odenplan där en tvåspårs-lösning valdes istället för en trespårlösning. Det innebär att den nya gula linjen till Arenastaden blir en avgrening från dagens gröna linje. Det innebär i sin tur att befintlig station vid Odenplan kan användas även för den nya linjen. Resultatet blir en signifikant kostnadsbesparing samt att området runt Odenplan slipper att grävas upp igen. Kontoren stödjer denna lösning men har samtidigt krävt att SLL garanterar att trafikeringen på grön linje mot västerort inte försämras i och med denna lösning. SLL har till kontoren visat att detta inte ska ske.

I planbeskrivningen under kapitlet om fastighetsrättsliga åtgärder står att markanspråk kan ske genom ägande eller genom servitut. På stadens mark kommer eventuellt ianspråktagande av mark ske genom servitut, vilket tydligt ska framgå i texten. Under kapitlet

kommunala planer hänvisas till en bilaga som skall innehålla en förteckning över berörda detaljplaner. Denna bilaga saknas i samrådsmaterialet.

I den fortsatta planeringen och i samverkan med kontoren bör risker för framtida omgivningspåverkan studeras från ventilationsanläggningar i form av till exempel buller och lukt till bostäder, skolor och förskolor, platser för rekreation med mera. Det är de till projektet hörande ventilationsanläggningarna vid Hälsingehöjden och vid stadsbiblioteket som bör studeras närmare. Vid behov bör järnvägsplanen reglera ventilationsanläggningarna med skyddsåtgärder för att säkerställa att exempelvis riktvärden för buller från verksamheter samt lågfrekvent buller klaras.

Gällande avsnitt 2.3 Riksintressen och andra skyddsvärda områden i Planbeskrivningen önskar kontoren att kulturhistoriskt värdefulla byggnader lyfts fram tydligare. Förslagsvis genom att meningen på sidan 23 *”Stadsmuseums bedömning av värdefulla byggnader återfinns i järnvägsplanens Miljökonsekvensbeskrivning”* ändras till *”Ett antal byggnader som Stadsmuseet har klassificerat som värdefulla och som regleras inom ramen för Plan- och bygglagen kan beröras. Dessa byggnader beskrivs mer ingående i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 5.2 Kulturmiljö och stadsbild”*.

Kontoren är positiva till att de utrymningsvägar som i tidigare samrådsförslag var placerade vid Solvändan och Vasa Real, nu är flyttade till nya lägen. Placeringen, på gångbanan, längs Karlbergsvägen måste dock detaljstuderas tillsammans med staden för att hitta bästa läge med avseende på gångbanans funktion. Vidare bör utrymningsvägarna illustreras i de profiler som beskriver permanent markanspråk.

De nya placeringarna för utrymningsvägarna ligger i närheten av skolor. I den fortsatta planeringen av utrymningsvägarna behöver det tas hänsyn till att barnens skolvägar måste vara trygga och säkra både under byggtiden och i slutskedet.

Kontoren anser att illustrationen för ”byggnader med verksamhet känslig för störningar” är ofullständig då alla förskolor i området inte är markerade. Kartan/illustrationen finns i planbeskrivningen, miljökonsekvensbeskrivningen och dokumentet om byggandets påverkan, effekter och konsekvenser.

Vidare är kontoren angelägna om att en barnkonsekvensanalys tas fram för att identifiera sådant som är viktigt att ta hänsyn till i planeringen av byggskedet för att undvika eller begränsa negativa effekter på barns och ungas möjlighet att röra sig och vistas i det som är deras vardagsmiljö.

Det är risk för bullerstörning under byggtiden vid Vasa Real och Gustav Vasa skola, eventuellt även för Karlberg och kvarteret Vasen om spårens läge förskjuts längre västerut. I miljökonsekvensbeskrivningen anges att totalevakueringsav Vasa Real kan bli aktuellt och preliminärt bedöms stomljudd som överstiger 45 dB (A) drabba Vasa Real under ca 2 månader.

Eftersom evakueringslokaler för en skola av Vasa Reals storlek (nuvarande kapacitet ca 900 elever, och utbyggd verksamhet ca 1 300 elever, vid helevakuerings) är mycket svårt att ordna, behöver byggprojektets tidplan koordineras med när skolan har minimal verksamhet. Med andra ord förläggas så att de mest störande ljudnivåerna inträffar under sommarlovet då färre elever är närvarande i fritidsverksamhet och verksamheten relativt lätt kan förläggas till annan skola. Eventuell evakuering behöver hanteras inom projektet. Utformningen av lösningar kommer enligt samrådsredogörelsen att ske i dialog med fastighetsägaren (dvs. Sisab). Det är viktigt att detta även inkluderar samverkan med verksamheten (dvs. Utbildningsförvaltningen).

Servicetunnlar och andra tillhörande anläggningar måste samordnas med Hagastadens exploatering. Den föreslagna sträckningen av servicetunneln från etableringen vid Tomtebodan kommer att begränsa stadens möjligheter att exploatera västra Hagastaden.

För att få en tydlig bild av hur det ser ut i anslutning till station Hagastaden samt servicetunneln behöver fler tvärsektioner illustreras.

I "Bilaga 1 byggskedets påverkan och störningar" nämns att det i anslutning till Hagastadens station endast finns ett fåtal bostäder. Detta stämmer inte då det finns både studentboende, privatboende och skolverksamhet längs Norra Stationsgatan. Beskrivning saknas även hur boende och skolverksamheter påverkas av stomljudd mellan Torsplan och NKS.

Kontoren anser att det är viktigt att konsekvenserna som uppstår i byggskedet utreds noggrant i nära samarbete med berörda fastighetsägare.

Kontoren förutsätter att lokalisering av etableringsområden görs utifrån trygghets-, tillgänglighets- och säkerhetsaspekter. Framförallt med hänsyn till allmänhetens användning av publika ytor och rekreationsområden.

Kontoren förutsätter även att projektet för tunnelbaneutbyggnaden i byggskedet genomför nödvändiga informationsinsatser mot närboende, företagare, och andra berörda.

Som svar på remissen ”Kompletterande samråd gällande tunnelbana till Arenastaden” hänvisas till vad som anförts i stadsledningskontorets, exploateringskontorets, fastighetskontorets, kulturförvaltningen/stadsmuseets, stadsbyggnadskontorets, utbildningsförvaltningens, miljöförvaltningens, trafikkontorets och Norrmalms stadsdelsförvaltnings gemensamma tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Samråd om järnvägsplan och tillståndsansökan vattenverksamhet för tunnelbaneutbyggnad mellan Odenplan till Arenastaden (Dnr 123-1929/2015)